

Andersson Elffers Felix



Massa maken en
versnellen

Gemeentescan Haarlem

Massa make
en versnelle

Inhoud

1. De gemeente Haarlem: Co2 neutraal in 2030
2. Methodiek: sleutel van 40
3. Van goed naar zeer goed
4. Hoe nu verder?

Bijlage

Andersson Elffers Felix



De gemeente Haarlem:
CO2 neutraal in 2030

Massa maken
en versnellen

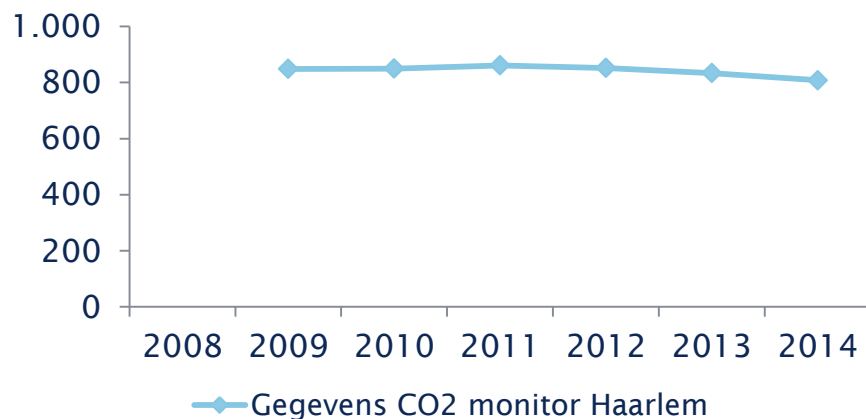
Haarlem als voorbeeld

- Haarlem is een van de koplopers op het gebied van duurzaamheid
- Sterke betrokkenheid vanuit de woco's, particulieren en bedrijventerrein (park Waarderpolder)
- De gemeente neemt steeds meer een faciliterende rol in, geeft ruimte aan bijv. woco's en speelt in op (burger)initiatieven
- Wethouders (milieu en economie) die zich sterk maken voor duurzaamheid
- Concreet duurzaamheidsprogramma met duidelijke targets
- Er is en wordt hard gewerkt aan de verduurzaming van de eigen organisatie
- Duidelijke visualisatie van duurzaamheid: de groene mug

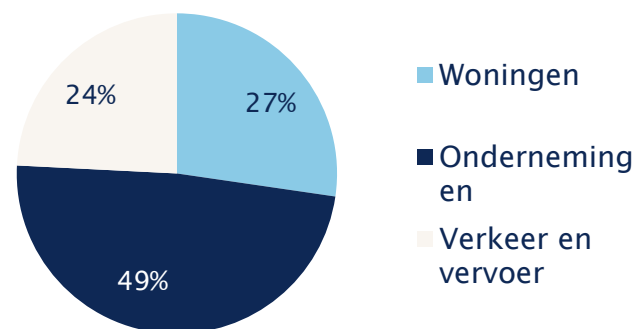
De doelstellingen van Haarlem

- De doelstellingen van de gemeente Haarlem:
 - De gemeente klimaat neutraal in 2030
 - De eigen organisatie klimaat neutraal in 2015
- In het duurzaamheidsprogramma 2015-2019 zijn 8 speerpunten (zie bijlage) geformuleerd om de doelstellingen te bereiken
- Het segment woningen en bedrijven is verantwoordelijk voor ruim 76% van de uitstoot

Ontwikkeling CO2 uitstoot ('000 ton) Haarlem



Aandeel CO2 uitstoot per sector in 2014



Andersson Elffers Felix



Methodiek:
de sleutel van 40

Massa make
en versnellen


Massa maken en versnellen gebruikt drie lenzen om een scan te maken

Focus: Weten
wat je doet,
kiezen, regie
voeren

Integraal:
puzzelstukjes
leggen

Gedragsveran-
dering: hoe
ziet de
veranderkundi-
ge strategie
eruit?

'De sleutel van 40'; Succescriteria klimaatinitiatieven en -plannen

Initiatieffase	Planvormingsfase		Uitvoeringsfase	
Commitment van sleutelfiguren	Kwaliteit van visie, strategie en plan	Middelen en 'infrastructuur'	Kwaliteit van uitvoerings programma's	Kwaliteit vd uitvoering
<p>In hoeverre:</p> <ol style="list-style-type: none"> Is er bij een aantal sleutelfiguren in het netwerk sprake van persoonlijk commitment? Zijn er een aantal mensen die elkaar daarin hebben gevonden? Het gaat dan om betrokkenheid van: <ul style="list-style-type: none"> bedrijven en maatschappelijke organisaties (BMO) overheid (O) burgers, particuliere huishoudens (P) betrokkenen bij verkeer en vervoer (VV) 	<p>Toetsingscriteria:</p> <ol style="list-style-type: none"> Inzicht in aard en omvang energiegebruik <ul style="list-style-type: none"> bedrijven/MO (BMO) overheid (O) particulieren (P) verkeer-Vervoer (VV) Visie op: <ol style="list-style-type: none"> Energievraagstuk Besparingspotentie Duurzm opwekken Veranderkundige strategie <p>Overall: bij BMO, O, P, VV</p> Prioritering en doelen (smart per BMO, O, P, VV) Actieprogramma's (gericht op BMO, O, P, VV) Bereik van massa Feasibility van de voorstellen (< x jaar) Aansluiting bij satisfiers (van BMO, O, P, VV) Bedrijfsvoering (middelen, organisatie, monitoring) 	<p>In hoeverre:</p> <ol style="list-style-type: none"> Zijn er middelen om de zaak op te starten Is er personele capaciteit vrijgemaakt Zijn er middelen om de zaak draaiende te houden Is er een organisatie, overleg- en sturingsstructuur Staan middelen in verhouding tot ambities Zijn BMO, O, P, VV betrokken Is er op maat communicatieinzet Worden voortgang en resultaten gemonitord Wordt die monitor gevisualiseerd en gebruikt door betrokkenen Worden media en ambassadeurs effectief ingezet 	<p>In hoeverre:</p> <ol style="list-style-type: none"> Zijn prioriteiten vertaald naar actieprogramma's Zijn de actieprogramma's gericht op de smart doelen Is de veranderkundige strategie consequent uitgewerkt Worden de goede acties gedaan (feasibility en satisfiers) Worden per actie de goede partijen betrokken Wordt massa gemaakt en versneld Leiden de acties tot voordeel voor de betrokkenen (cash-rounds) Zijn de betrokkenen ontzorgd Krijgen betrokkenen effecten van hun inzet te zien Worden stimuli gericht op satisfiers ingezet 	<p>In hoeverre:</p> <ol style="list-style-type: none"> Wordt gedaan wat er is voorgenomen Werkt iedereen expliciet doelgericht Kwaliteit visualisaties Kwaliteit professionals: <ul style="list-style-type: none"> sjouwen en makelen veranderkundig ervaren relationeel en organisatorisch sterk creatief en oplossend doorzettingsvermogen ingevoerd BMO-O-P-VV commercieel talent verstand van zaken Houden ketenpartners zich aan de afspraken en wordt er geleverd Voldoende oplossend vermogen in het systeem Voldoende energie in het systeem Effectiviteit van communicatie, rapportage, samenwerking en afstemming en regie Worden BMO, O, P, VV op hun satisfiers echt geraakt

Klimaatgedragsverandering is weerbaarstig, de norm ligt daarom op 8. Ergo: waar staat het plan, het initiatief, waar zijn extra impulsen nodig

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

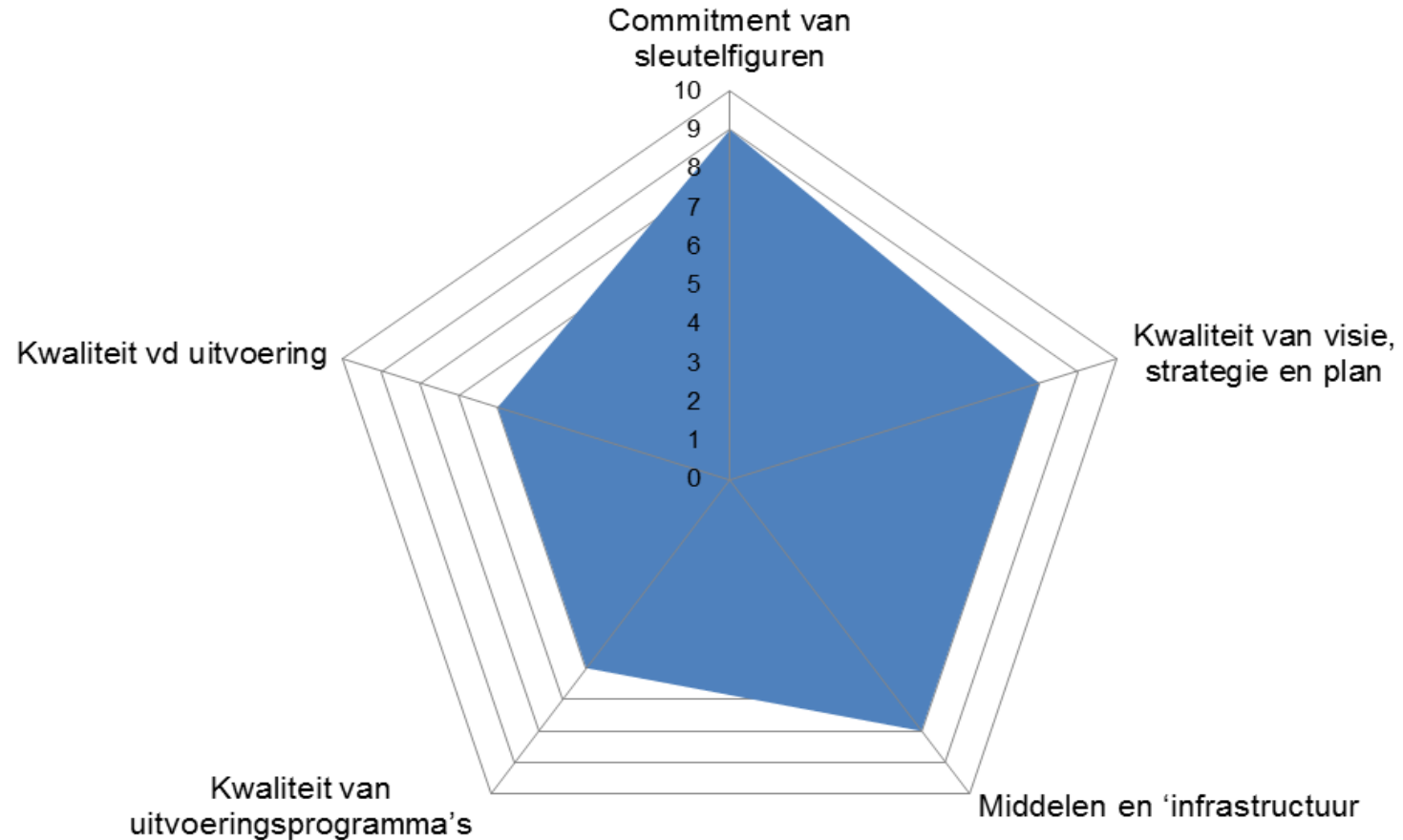
Andersson Elffers Felix



Van goed naar zeer goed

Massa maken
en versnellen

Verbeterpotentieel in de uitvoering



Enkele succescriteria uitgelicht

Commitment van sleutelfiguren

- Er is intern draagvlak voor Groene Mug/ duurzaamheid, op bestuurlijk en op ambtelijk niveau (+)
- Er is extern draagvlak van sleutelfiguren (+)

Kwaliteit van visie, strategie en plan

- Haarlem is de planvormingsfase voorbij, visie en inzicht (+), prioritering van doelen kan scherper (-)
Actieprogramma's zijn deels gekoppeld aan SMART doelen (+/-)

Middelen en infrastructuur

- Sturingsstructuur staat, de gemeente Haarlem is nog zoekende naar hoe de regie rol van de gemeente effectief ingezet kan worden(-). Visie op rol van de gemeente Haarlem is uitgewerkt in de Groene Mug (+). Er lopen trajecten om de faciliterende rol door te ontwikkelen (+).

Kwaliteit van uitvoeringsprogramma's:

- Deel van doelen is SMART gemaakt -zie bijlage speerpunten- (+/-)
- Prioriteiten deels vertaald naar actieprogramma's (-)
- In de uitvoering lukt het nog niet om massa te maken en te versnellen (-)
- Monitoring wordt gedeeld via de groene mug. De effecten van de inzet van stakeholders kunnen eerder gedeeld worden, zodat de stakeholders geënthousiasmeerd blijven(-)

Kwaliteit van uitvoering

- Positieve, ondersteunende houding richting initiatiefnemers (+) (niet in hele gemeente)
- Er liggen veel plannen, maar het is nog lastig om massa te maken:
 - Niet iedereen werkt doelgericht (-)
 - Er wordt (nog) niet overal gerealiseerd en gedaan wat is voorgenomen (-)

Waar zien we verbeterpotentieel?

Wat doet Haarlem goed	Wat kan beter	Wat niet doen	Wat toevoegen
<ul style="list-style-type: none"> - Intern commitment (bijv. combi-aanpak wethouders) - Persoonlijk commitment onder particulieren (burgerinitiatieven, ondernemers, vraag van bewoners richting woco Elan) - Persoonlijk commitment onder woningcorporaties - Persoonlijk commitment onder bedrijven - Persoonlijk commitment V&V - Inzicht in uitstoot per sector - Visie energievraagstuk en rol gemeente - Faciliterende rol: verbinden particulieren, ‘natuurlijke momenten’ van verbouwing: woco’s, bouwkundigen en Funda (voorbeeld Trees Konijn) - Ontzorgen van betrokkenen sterke pijler gemeente - Niet-dwingende, betrokken houding richting woco’s - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - Veranderkundige strategie - Prioritering activiteiten - Bereik van massa - Versnellen - Monitoring op input, throughput, output, outcome - Effecten van inzet betrokkenen zichtbaar - Inzichtelijkheid middelen t.o.v. doelen - Richten op satisfiers: segmentatie doelgroepen - Doelgerichtheid (effect per euro) - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - Te veel verschillende projecten - Focus niet op aanvullende duurzaamheid sdoelen maar op effect op CO2 per geïnvesteerde euro - Versnippering budget over kleine projecten - ... 	<ul style="list-style-type: none"> - Focus: Prioriteren, minder projecten met meer impact - Doelen voor 2020 opnemen - Inzicht prioritering per speerpunt. - Visualisaties uitstoot en status t.o.v. doelen - Inzichtelijk maken van effecten van inzet betrokkenen (en publiek) op input, throughput, output en outcome niveau - Business case voor woningen i.c.m. werkgelegenheid - Afspraken met woco’s over doelstellingen woningen naar label B* - Slimme financieringsmodellen - ...

* Het bereiken van B-label is vastgelegd in het beleid. Vooralsnog kiezen de corpo’s voor label C. Wel volgt dit jaar een onderzoek naar de mogelijkheden van label B als ambitieniveau. Hierover loopt nog overleg met de woco’s. later dit jaar worden de uitgangspunten van de gemeente t.a.v. de gewenste prestaties van de corpo’s vastgelegd. In de 1^{ste} helft van 2016 moeten zij vervolgens hun bod opstellen.

Kansen

- Kwaliteit van uitvoeringsprogramma's vergroten door:
 - Sterkere focus en prioritering aanbrengen
 - (SMART) doelstellingen opstellen voor 2020
 - Het 'thema' klimaat leeft in Haarlem vooral op projectenniveau, programmatisch werken verder doorontwikkelen
 - SMART doelstellingen voor de particuliere woningbouw toevoegen

- Kwaliteit van de uitvoering omhoog door:
 - Doorontwikkeling regie rol gemeente
 - Pro actieve houding om commitment bij bewoners en ondernemers te stimuleren

Andersson Elffers Felix

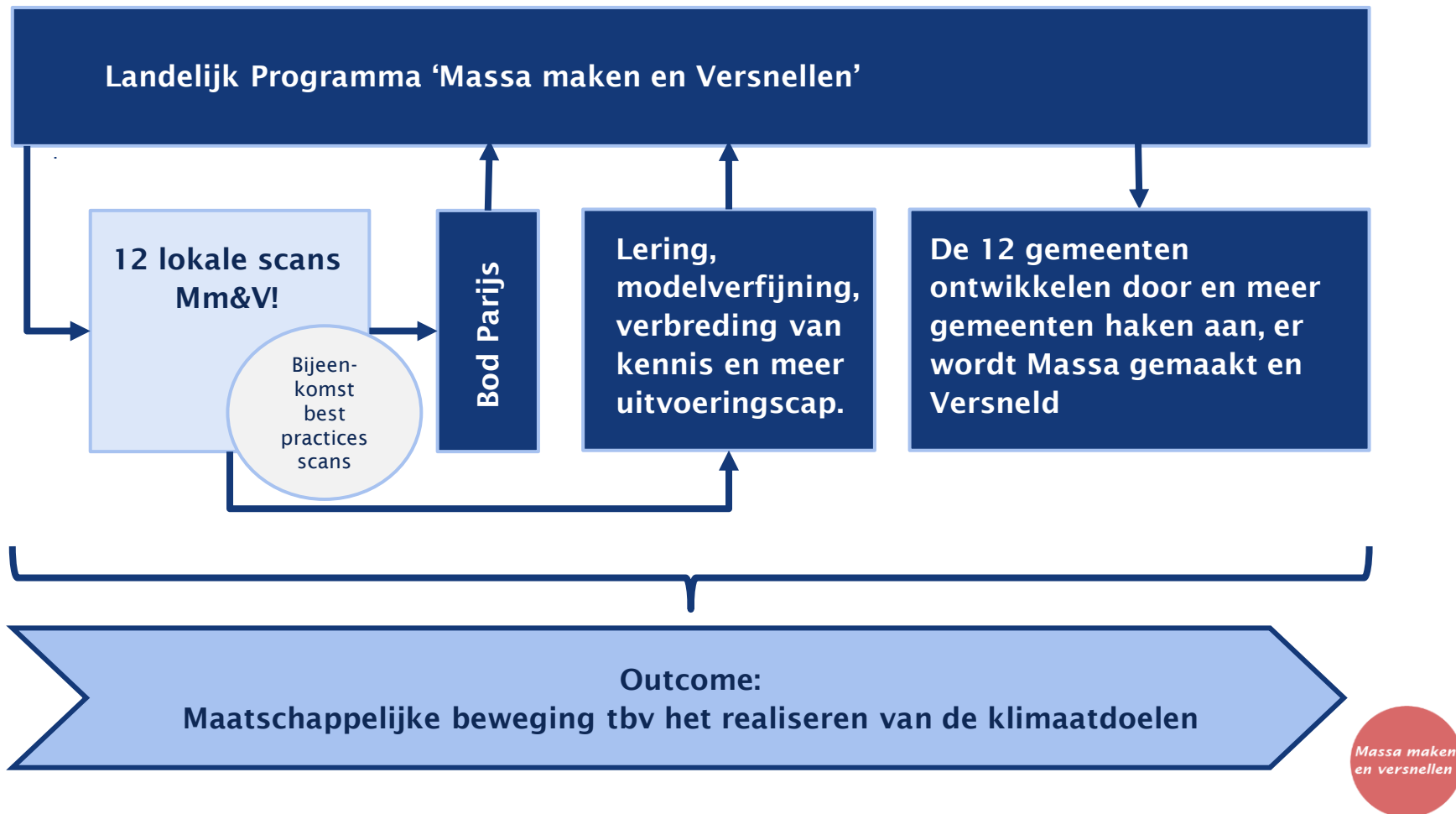


Hoe nu verder?

Massa maken
en versnellen

Het programma (2015-2019)

Landelijk programma, 12 lokale scans, lessen bundelen, input 'Bod voor Parijs' namens de gemeenten, massa maken en versnellen



Andersson Elffers Felix



Bijlage

Massa make
en versnellen

Speerpunten (1-4) 2015-2019

1. Industrie en bedrijven

Doel is CO2 neutraliteit van de gemeenschappelijke bedrijven in 2030

Hoe?

- Bevorderen van energiebesparing bij bedrijven en industrie
- Stimuleren van gebiedsgerichte, collectieve ondernemerssamenwerking

2. Mobiliteit

Lange termijn *doelstelling* is een reductie van 30% t.o.v. 2010

Hoe?

- Stimuleren van fietsgebruik in plaats van de auto
- Bevorderen van rijden op schone brandstoffen: elektriciteit en groen gas
- Onderzoeken mogelijkheden voor systeeminnovatie openbaar vervoer

3. Gebouwde omgeving

- *Doel:* in 2030 zoveel mogelijk corporatiewoningen met label B gerealiseerd te hebben, en zoveel mogelijk maatregelen bij particuliere woningen (Volgens energie akkoord Energieakkoord moeten in Haarlem jaarlijks 3000 woningen twee labelstappen verbeteren)

Hoe?

- Duurzame renovatie stimuleren en faciliteren

4. Groene energie

- *Doel:* In 2030 wordt de helft van het huidige (2010) energieverbruik duurzaam opgewekt.

Hoe?

- Versnelling HKN door samenwerking onder de vlag van Spaarne Energie

Speerpunten (5-7) 2015-2019

5. Gemeentelijke organisatie

Doel : een klimaatneutrale organisatie *zonder* compensatie voor het gasverbruik.

Hoe?

- Duurzame vastgoedportefeuille
- Duurzaam inkopen verder versterken
- Duurzame mobiliteit voor de eigen organisatie
- Communicatie en educatie over natuur, klimaat en duurzaamheid

6. Ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid

Lange termijn *doelstelling* : een gezonde, prettige en toekomstbestendige ruimtelijke ordening en leefbaarheid.

Hoe?

- Verduurzaming van het ruimtelijk beleid
- Bevorderen van groen en ecologie
- Onderzoek klimaatbestend

7. Verduurzaming lokale economie

Doel :

Hoe?

- Verbeteren scheiding en hergebruik van huishoudelijk afval.
- Stimuleren van duurzame bedrijvigheid en een circulaire economie

Speerpunten (8) 2015-2019

8. Verduurzaming externe gemeentecontacten

Doel: duurzaamheid wordt in 2030 actief meegewogen in alle Haarlems beleid en optimaal bevorderd in externe contacten op lokaal, regionaal en nationaal niveau

Hoe?

- Benutting van externe contacten voor beleidsbeïnvloeding op nationaal, interregionaal en regionaal niveau.
- Netwerk aanpak in externe, lokale contact enige stad

Interviews

- Peter Onel, senior beleidsadviseur, gemeente Haarlem
- Margreet van der Woude, beleidsmedewerker Haarlem Klimaatneutraal 2030, gemeente Haarlem
- Rudie de Vries, Verduurzaming Eigen Organisatie, gemeente Haarlem
- Robert Bloemers, voorzitter SPW
- Grischa Lowinski, directeur Elan Wonen
- Joram Grunfeld, beleidsmedewerker strategische voorraadbeleid Elan wonen

Andersson Elffers Felix



Vragen?

Contact

Massa maken
en versnellen

Maliebaan 16
Postbus 85198
3508 AD Utrecht
+31 (0) 30 2363030

Maarten van Poelgeest
Merel van Ekdom
Kirsten van Reisen
mail@aef.nl
@AEF_NL
Andersson Elffers Felix